

Fischer Ernő emlékkiállítás – Szeged, MTA Székház
2014. december 4. 2015. február 1.

Gábor Áron megnyitó beszéde

Két dolgot szeretnék elmondani. Az egyik Fischer Ernő pedagógiai tevékenysége és különösen a szabadiskolai tevékenysége. 1968-ban 14 évesen kerültem az Angyalföldi, igazi munkáskerületben lévő szakkörbe, ahol Tanár Úr minden héten, szegedi tanítás után csütörtökön ért oda. Tehát csütörtökön, pénteken voltak a szabadiskolai tanítások. Ez azért nagyon érdekes, mert abban az időben a szakkörök a képzőművészeti főiskola felvételi maníros rajztanításával foglalkoztak. Ő pedig teremtett egy olyan iskolát, amely egészen hihetetlen módon nagyon különböző intellektuális családi indíttatású emberek összejövele volt. Köztük sok fiatal volt. Az én korosztályomból is hatan, nyolcan voltunk ilyen korúak, a többiek idősebb emberek voltak. A lényeg, amiért ezt az egészet elmesélem, mert tudni kell, hogy ebben az időben jóformán semmi kortárs művészeti információ, dia, képzőművészeti könyv se Nyugat-Európáról, se Amerikáról, de még a magyar avantgárd tevékenységről sem volt elérhető. Tanár úr nagy erővel és lelkesedéssel tanított minket rajzra, nagyon szigorúan, minden órát megtervezve a stúdióban, magát a festészeti technikát is oktatta, de minden alkalommal tartott előadásokat is. Ezek az előadások diavetítésekkel, könyvekkel, irodalommal, zenével teltek. Mindezt a szegedi tanítás után, feljött Budapestre, ami kb. 5 óra volt, hozta magával a diavetítőt és hosszan órákon keresztül ezt a fiatal társaságot arra tanította, hogy hogyan legyen igényes, hogyan kutasson, keressen. Kézbe adta – szinte hihetetlen módon a mai fejessel érthetetlen! –Heisenberg: A rész és az egész c. könyvét, ami egy atomfizikus írása tulajdonképpen a mozgásról és az arányrendszerekről. Ma már tudom miért tette ezt, mert azt a fajta képi igényességet, amit ő később felépített, azt szervesen összepárosította az atomfizikusoknak a tudományos kutatásaival. Mert őt ez is érdekelte.

Azokat is végigolvastva alakította ki saját világát.

Itt ebben a két teremben két különböző Fischer Ernőt láthatunk. Az egyik teremben van egy szakrális tér, a másikban egy természeti erőter. Az én olvasatomban a szakrális tér sem úgy szakrális, ahogy évszázadokon keresztül a vallásnak illusztratív festészeti áttemelését értették, leszámítva néhány nagymestert. Tanár Úr itt is az embert, a humánus embert próbálta meg ábrázolni. Természeti és táj ábrázolásaiban pedig hihetetlen módon dolgozta fel a csendet, a feszültséget, a bentet, a kintet, a föntet, a lentet. Tehát egy olyan egymásra vetített világot, egy olyan csodálatosan épített, sokszor befelé épülő, aztán kifelé romboló téri elemeket felépítő világot teremtett meg, ami teljesen a saját hangja. De az egész festészeti életútban a jelrendszer keresésében is, tehát a görög, zsidó, katolikus mitológiában mindig csak picit utalásokat helyezett el arra, hogy miről szól a kép, mi az az erőter, amiben a figurák mozognak, de ezt is csak minimálisan, csak azért, hogy az a leegyszerűsített tartalmi mondanivaló, ami benne van a képekben, csak jelként jelentkezzen. Utána pedig már elindult a festői letét, a képépítés. A kiállításon egy szűkített téma van jelen, de az életmű tartalmaz cirkuszról, a manézsról, vagy a körhintáról szóló képeket. Mindegyikben a szisztematikusan felépített a fény van jelen. Nekem legtöbbször a fény és az idő és az időtlenség, a tér és az idő problémája a legfontosabb. Ezekben a képekben különösen szeretem, a transzparenciát. Ez sajnos csak két-három képben látható ezen a kiállításon..

Itt ebben a térben tulajdonképpen elég sok választ kapunk arra, hogy őt mi is érdekelte. Ezek a vitorlások is fantasztikus művek, amelyek a tenger erejét, dinamikáját hihetetlen gyönyörűséggel mutatják.

Szeretném, hogy nézzenek körül és még egy, a Tanár úrtól tanult valami: ez az ő könyve¹. Nem tudom, hogy ez valahol kapható-e, de ebben ő is sok mindent leírt. Tehát ez egy hitvallás, egy művészetfilozófiai esszékötet. Ha ezt valahol meg tudják szerezni, tegyék meg, mert ez mindent, amit látunk itt, el is magyaráz.

Köszönöm szépen figyelmüket.

Szeged, 2014. december 4.

Lejegyezte: Szigyártó Gyöngyi

1 A megemlített könyv Fischer Ernő – Szuromi Pál: Az utánzástól a szimbolikus formaképzésig c. mű, amelyet a Nemzeti Tankönyvkiadó 1997-ben adott ki. A könyv maradvány példányai a 2003-ban létrehozott Fischer Ernő Alapítványhoz kerültek és a több mint tíz év alatt szakmai célokra voltak használatosak. Múzeumok, tanárok, tanítványok számára lettek átadva. Ma már csak korlátozott példányszám áll rendelkezésre, de az Alapítvány www.fischererno.hu honlapjának Tanár úrral foglalkozó része, a Művek menü pontban tartalmazza a könyv Fischer Ernő által írt fejezeteit.